

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра економіки, підприємництва та економічної безпеки

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Удосконалення системи управління витратами
сільськогосподарського підприємства (на матеріалах фермерського
господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2»)

Виконала: здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти, групи 6Е
спеціальності 051 «Економіка»
освітньо-професійна програма Економіка підприємства

Голікова А.П.

Керівник Олійник Н.М.

Рецензент Нестеренко В.І.

Херсон – 2021 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра економіки, підприємництва та економічної безпеки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о завідувача кафедри *д.е.н., професор*

Н.В. Шандова

«___» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Голіковій Анжеліці Павлівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення системи управління витратами сільськогосподарського підприємства (на матеріалах фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2»)

керівник роботи Олійник Наталія Миколаївна, к.т.н., доцент

затверджені наказом вищого навчального закладу від «24»09 2021 р. № 471-с

2. Строк подання студентом роботи 06 грудня 2021 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні акти України, офіційні матеріали Державної служби статистики України та Головного управління статистики у Херсонській області, статистична звітність фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2», наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з проблеми дослідження

4. Зміст дипломної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретичні та методичні основи управління витратами на підприємстві

Аналіз сучасного стану агропромислового комплексу та оцінка ефективності системи управління витратами фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2»

Реалізація можливостей удосконалення системи управління витратами сільськогосподарського підприємства

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Робота містить 20 таблиць та 7 рисунків

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Олійник Н.М., доцент</i>	<i>24.09.2021</i>	<i>06.12.2021</i>
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Латкіна С.А., старший викладач</i>	<i>24.09.2021</i>	<i>06.12.2021</i>

7. Дата видачі завдання 24.09.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Огляд літературних джерел з теми</i>	<i>24.09.21 – 08.10.21</i>	<i>виконано</i>
2.	<i>Складання і затвердження плану роботи</i>	<i>09.10.21 – 15.10.21</i>	<i>виконано</i>
3.	<i>Написання розділу 1</i>	<i>16.10.21 – 29.10.21</i>	<i>виконано</i>
4.	<i>Написання розділу 2</i>	<i>30.10.21 – 12.11.21</i>	<i>виконано</i>
5.	<i>Написання розділу 3</i>	<i>13.11.21 – 26.11.21</i>	<i>виконано</i>
6.	<i>Формулювання висновків за темою дослідження</i>	<i>27.11.21 – 29.11.21</i>	<i>виконано</i>
7.	<i>Оформлення роботи</i>	<i>30.11.21 – 01.12.21</i>	<i>виконано</i>
8.	<i>Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання</i>	<i>02.12.21 – 03.12.21</i>	<i>виконано</i>
9.	<i>Подання роботи на рецензування</i>	<i>03.12.21 – 05.12.21</i>	<i>виконано</i>
10.	<i>Подання роботи для перевірки у КСПНП</i>	<i>06.12.21 – 19.12.21</i>	<i>виконано</i>
11.	<i>Захист роботи в ЕК</i>	<i>22.12.21</i>	

Здобувач _____ Голікова А.П.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Олійник Н.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра Голікової Анжеліки Павлівни на тему: «Удосконалення системи управління витратами сільськогосподарського підприємства (на матеріалах фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2»)» містить 109 сторінок, 50 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є процес управління витратами фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2».

Метою кваліфікаційної роботи магістра є узагальнення теоретичних та методичних положень і на їх основі розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління витратами сільськогосподарського підприємства.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних положень щодо удосконалення системи управління витратами сільськогосподарського підприємства.

В кваліфікаційній роботі магістра розкрито теоретичні та методичні основи управління витратами на підприємстві; проведено аналіз сучасного стану агропромислового комплексу та виконано оцінку ефективності системи управління витратами фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2»; обґрунтовано реалізацію можливостей удосконалення системи управління витратами сільськогосподарського підприємства.

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	10
1.1. Економічна сутність та класифікації витрат на підприємстві.....	10
1.2. Система управління витратами на підприємстві.....	20
1.3. Методи управління витратами.....	27
1.4. Особливості формування витрат сільськогосподарського підприємства.....	33
Висновки до розділу 1.....	42
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА З ВІДОКРЕМЛЕНОЮ САДИБОЮ «ЕДЕЛЬВЕЙС-2».....	43
2.1. Аналіз стану агропромислового комплексу в Україні та Європі.....	43
2.2. Загальна характеристика фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2».....	60
2.3. Аналіз фінансово-економічного стану фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2».....	65
2.4. Аналіз структури та динаміки операційних витрат фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2».....	71
Висновки до розділу 2.....	75
РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ МОЖЛИВОСТЕЙ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	76
3.1. Пріоритетні напрями вдосконалення системи управління витратами підприємства.....	76

3.2. Тенденції та основні напрямки подальшого розвитку сільськогосподарської галузі.....	83
3.3. Оптимізація витрат фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2» за рахунок купівлі та впровадження комбайну томатозбирального самохідного «Antares MC 45».....	94
Висновки до розділу 3.....	101
ВИСНОВКИ.....	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	105

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи магістра пов'язана з тим, що головною задачею кожного підприємця є опанування ефективними методами організації виробництва та реалізації продукції, за допомогою яких можна досягти мінімізації витрат, та отримання найбільших прибутків. Тобто дослідження питань оптимізації витрат на виробництво продукції, особливо в сільськогосподарських підприємствах, які мають свої специфічні риси виробництва, стає нагальним, що зумовлює доцільність розгляду цього питання. В сучасних умовах господарювання актуальність питань, пов'язаних із управлінням витратами сільськогосподарських підприємств, значно зростає.

Витрати є важливим аспектом ефективності діяльності, економічної стійкості та конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства. Це викликає необхідність підтримки оптимального рівня витрат, що є основною умовою виживання й розвитку сільськогосподарського підприємства. Управління витратами стає важливим інструментом досягнення підприємством високого економічного результату, що підтверджує численна кількість науково обґрунтованих концептуальних конструкцій, методів і моделей системи управління. Все це свідчить про практичну значущість обраної теми.

Дослідженням проблем управління витратами на підприємстві займалися багато вчених як у нашій країні, так і за кордоном. У своїх роботах різні аспекти проблеми висвітлювали науковці Бондарчук О.М., Голобородько Б.Ю., Давидович І.Є., Іщенко М.І., Король Г.А., Кудінов Е.О., Партин Г.О., Попов О.С., Саблук П.Т., Чернецька О.В., Шутько Т.І. та ін. Не дивлячись на це, дослідження науковців не охоплюють усіх питань щодо розробки системи управління витратами и прийняття управлінських рішень.

Дослідженню стану, виявленню основних тенденцій, проблем та перспектив розвитку сільського господарства присвятили свої праці наступні

вітчизняні науковці: Божидай. І.І., Бурачек І.В., Макаренко С.М., Михайленко Н.В., Бурляй А.П., Наумов О.Б., Наумова Л.М., Наумова О.В., Олійник Н.М. та ін. Незважаючи на велику кількість праць, присвячених даному аспекту, й сьогодні залишаються актуальними питання визначення позитивних і негативних тенденцій розвитку сільського господарства України загалом та по регіонах зокрема, виявлення викликів і загроз вітчизняній сільськогосподарській галузі, у тому числі й у сфері управління витратами сільськогосподарського підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є узагальнення теоретичних та методичних положень і на їх основі розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління витратами сільськогосподарського підприємства.

У межах досягнення мети в кваліфікаційній роботі магістра виокремлено такі завдання:

- дослідити економічну сутність та класифікацію витрат на підприємстві;
- розглянути систему управління витратами на підприємстві;
- розглянути методи управління витратами;
- визначити особливості формування витрат сільськогосподарського підприємства;
- проаналізувати стан агропромислового комплексу в Україні та Європі;
- дослідити загальну характеристику фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2»;
- провести аналіз фінансово-економічного стану фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2»;
- проаналізувати структуру та динаміку операційних витрат фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2»;
- визначити пріоритетні напрями вдосконалення системи управління витратами підприємства;

- визначити тенденції та основні напрямки подальшого розвитку сільськогосподарської галузі;

- запропонувати оптимізацію витрат фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2» за рахунок купівлі та впровадження комбайну томатозбирального самохідного «Antares MC 45».

Об'єктом дослідження є процес управління витратами фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2», основним видом діяльності якого є вирощування овочів, зернових культур, спеціалізоване садівництво і виробництво продукції розсадників.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та практичних аспектів управління витратами сільськогосподарського підприємства.

Для досягнення мети дослідження використовувались загальнонаукові методи: аналізу, синтезу, індукції, дедукції (визначення сутності категорії «витрати», класифікація витрат на підприємстві, узагальнення особливостей формування витрат сільськогосподарських підприємств та основ управління ними); метод порівняння статистичних даних (виявлення основних проблем та тенденцій розвитку сільськогосподарських підприємств взагалі та фермерського господарства з відокремленою садибою «ЕДЕЛЬВЕЙС-2» зокрема); графічний метод.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти України, офіційні матеріали Державної служби статистики України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних положень щодо удосконалення системи управління витратами сільськогосподарського підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх прикладного застосування з метою окреслення пропозицій щодо управління витратами сільськогосподарського підприємства.

Основні результати дослідження опубліковані в збірнику матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції.